

imputari queat ei qui illud commisit. Confer Hurtad. de Irregularit. disput., difficult. 3, num. 27.

(83. Habet utraque irregularitas varias sub se species. Singulas pro dignitate explicare haud est mei instituti. De iis secundum Ecclesiae disciplinam, tum antiquam, tum novam, optime prae aliis disserunt Van-Espen, Juris Eccles. univ. part. II, tit. 10, per tot.; Rousseau de la Combe in Jurisprud. Canon., verb. *Irregularitas*, pariter per tot.

(84. Hic vero haud est omittendum, auctorem nostrum saepe in hoc articulo irregulares eos pronuntiare quos sacri canones irregulares non declararunt, sed tantummodo minime decet ad ordines promovere. Tales sunt plures ex iis de quibus verba facit n. 12, et praesertim art. octavo, ut patet ex iis quae habet Giballin. de Irregularit., cap. 5, quæst. 4, proposit. 3, ibi: « Deinde aliquando contrahitur infamia sine ullo peccato proprio aut alieno, ut propter vilis alicujus artis exercitium, aut matrimonium cum meretrice aut scenica, ex qua tamen infamia nulla contrahitur irregularitas, nisi peculiari jure sit expressa, sed fortassis aliqua prohibitio ordinandi viles hujusmodi personas quandiu eas artes exerceant. »

(85. Patet hinc quod personae illae viles, quas auctor irregulares pronuntiat, ut ad ordines promoveantur dispensatione haud indigent.

Responsio auctoris.

(86. Additor ait auctorem nostrum in hoc articulo irregulares eos pronuntiare quos sacri canones irregulares non declararunt, sed tantummodo minime decet ad ordines promovere; et tales sunt plures ex iis de quibus verba facit num. 12, et praesertim artic. 8. Patet hinc quod personae illae viles quas auctor irregulares pronuntiat, dispensatione haud indigent. Et tamen ego loc. cit. pro eorum infamia et irregularitate adduco nedum sacros canones, sed et leges civiles, ut ibi videri potest: quae jura tum canonica tum civilia adducunt alii plures et signanter sapientissimus Gregorius Rossignolus cap. 1, de Ordinibus in communi, quæst. 3, art. 12, num. 5, qui ibidem sub num. 24 subjungit quod infamia ex arte vili non tollitur nisi per Romanum Pontificem. Et ratio est quia quae sunt juris positivi communis non cadunt nisi sub potestate pontificis vel principis, secundum quod jus est canonicum vel civile. Cum igitur infamia quae consurgit ex utroque allegato capite sit juris canonici communis, ut habetur ex cap. *Admittuntur*, dist. 54, et glos. in cap. *Nihil*, verb. *Suspendatur*, de Elect. et ex Clementina 1, de Institut., et ex c. *In capite Quadragesimæ*, dist. 50, et cap. *Ex penitentibus*, eadem distinct., sequitur quod impedimentum ad ordines quod ex eodem consurgit non possit nisi per Romanum Pontificem auferri. Quod et replicat in disput. 3, de Irregularit., quæst. 5, cap. 8, num. 20, dicens: « Huc etiam venit difficultas, a quo possit dispensari irregularitas proveniens ex

exercitio artis ignominiosae, quae etiam potest reduci ad infamiam. Respondendum non posse dispensari nisi a Romano Pontifice vel ab habente ab ipso facultatem; adeoque dictae personae viles indigent dispensatione. »

ARTICULUS II.

Irregularitas quoad ejus effectus.

SUMMARIUM.

1. Irregularitatis effectus sunt specialiter tres, et assignatur primus. — 2. Qui stante irregularitate recipit sacramenta, quamvis peccet mortaliter, valide tamen recipit, et sic recipiens solum privatur usu. — 3. Assignatur secundus effectus irregularitatis. — 4. Irregulares possunt licite recipere omnia alia sacramenta, excepto ordine, et sic absolvi a peccatis in sacramento poenitentiae. — 5. Irregulares possunt etiam licite exercere quoscunque actus sacros qui non sunt ordinum. — 6. Assignatur tertius effectus irregularitatis. — 7. Irregularitas, quamvis inhabilitet ad beneficia obtinenda, non inhabilitat tamen ad beneficia antea canonice obtenta retinenda. — 8. 11. Additiones ex aliena manu.

(1. Irregularitatis effectus sunt specialiter tres. Primus est inhabilitas seu impedimentum ad licite primam tonsuram et ordines suscipiendos: cap. *Curandum* vi, dist. 34, et cap. *Ultimo*, de Tempor. Ordinatio. (2. Unde si stante irregularitate recipiantur sacramenta, peccatur quidem mortaliter, sed valide recipiuntur, et recipiens solum privatur usu, ut tenet Suarez disp. 40, sect. 1, n. 2; Sayr. de Censur., lib. 6, cap. 1, num. 25, et est communis theologorum et canonistarum opinio. (3. Secundus effectus est inhabilitas seu impedimentum ad exercendum quoscunque ordines, si sit totalis vel aliquem tantum, si sit partialis: cap. final. de tempor. Ordinatio., cap. *Ad audientiam*, de Homicidio; et si durante irregularitate ordines administrantur, valide administrantur, sed graviter peccatur ab irregulari, ut tenet Innocentius in cap. *Si celebres*, de Clerico excomm. ministrante, num. 3; Cardinalis in Clement. unic. de Homicidio, et alii communiter. (4. Possunt tamen irregulares recipere licite omnia alia sacramenta, excepto ordine, et sic absolvi a peccatis in sacramento poenitentiae, quia irregularitas non habet oppositionem cum absolute peccatis et cum aliis sacramentis ab ordine, cum solum privet susceptione ordinum et exercitio ipsorum, non autem receptione sacramentorum: Sic Innocentius in cap. *Nisi cum pridem*, § *Personae*, de Renunt., n. 8; Cardinalis in Clement. *Dudum*, § *Ac deinde*, qu. 8, de Sepult., et communiter summistae in verb. *Irregularitas*, et canonistae in cap. *ultimo*, de Tempor. Ordinatione. (5. Possunt etiam irregulares licite exercere quoscunque actus sacros qui non sunt ordinum, ut missae privatae ad modum laici deservire, baptismum sine solemnitate et privatim, officium divinum recitare, conciones habere, imo etiam in choro licite canere et psallere ad modum laici, ut tenet Covarruvias in Clementina *Dudum*, part. 1, § 1; Suarez. disp. 40, sect.

2, num. 11, et alii communiter. (6. Tertius effectus est inhabilitas seu impedimentum ad beneficia recipienda: cap. *Dudum* 12, de Electione; cap. final. de Clerico. duell. Cum enim beneficium detur propter officium, cap. final. de Rescript. in 6, et irregularis officii divini capax non sit quatenus illud nequit exercere, sequitur evidenter ipsum beneficium obtinere non posse: arg. cap. final. de Clerico. excommunic. ministr. (7. Quamvis autem irregularitas inhabilitet ad beneficia obtinenda, non inhabilitat tamen ad beneficia antea canonice obtenta retinenda: nullibi enim reperitur in jure quod per irregularitatem ipso facto inducatur privatio beneficiorum antea canonice obtentorum, imo potius deducitur quod non sequatur, nisi per judicis sententiam, ut colligitur ex cap. *Ex litteris*, de Excessibus Praelatorum.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(8. Irregularitas beneficiis jam obtentis regulariter haud privat; inhabilem vero reddit irregularem ad alia obtinenda; difficile vero haud est rationem reddere, cur Irregularitas Beneficiis jam obtentis haud privet. (9. Id ex eo provenit, quod juxta novam Ecclesiae disciplinam Beneficia, et Ordines, eorumque functiones sint plane disparatae, neque Ordo supponit Beneficium, ipsumque Beneficium sine Ordinum usu haberi, et retineri valet: Van-Espen Jur. Eccles. univers. part. II, tit. 10, cap. 1; Rousseau de la Combe in Jurisprudencia Canonica verb. *Irregularitas* sect. 1.

(10. Dixi *regulariter*, nam irregularitas ex homicidio per assassinos perpetrato, privat etiam beneficiis jam obtentis: cap. 1, de Homicid. in 6.

(11. De collatione vero beneficii irregulari facta, utrum irrita ipso jure sit, an potius irritanda, non conveniunt inter se doctores. Confer Hurtad. de Irregularit., disput. 1, difficult. 5, num. 20, et seq. (12. Sacrum Tribunal Rotae, collationem illam irritam esse ipso jure tenet, ita ut possit Beneficium alteri conferri; Vide ejus decisiones in Turritana Canoniciatus 10 Decembris 1723, et 19 Junii 1724, coram bon. mem. Ratto, inter impress. decis. 104, ubi de Irregularitate ex homicidio late disseritur.

ARTICULUS III.

Irregularitas quoad ejus dissolutionem et dispensationem.

SUMMARIUM.

1. Irregularitas dissolvitur vel tollitur quatuor modis; et assignatur primus modus. — 2. Assignatur secundus modus. — 3. Assignatur tertius modus. — 4. Assignatur quartus modus. — 5. Papa potest dispensare in omnibus irregularitatibus, sive ex delicto, sive ex defectu provenientibus. — 6. Archiepiscopi in actu visitationis et in causis appellationis possunt dispensare in irregularitate occulta subditos suorum suffraganeorum. — 7. Episcopi dispensare possunt cum suis subditis et in sua dioecesi in omnibus irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, excepta ea quae oritur ex homicidio in justo et ex animo patrato, et aliis deductis ad forum contentiosum. — 8. Hinc possunt dispensare in irregu-

laritate ex homicidio occulto patrato causa defensionis, non servato moderamine inculpatae tutelae. — 9. Possunt etiam dispensare in irregularitate orta ex mutilatione occulta, licet voluntaria. — 10. Probabilius non possunt dispensare in irregularitate contracta ex haeresi occulta. — 11. Circa irregularitates provenientes ex defectu possunt episcopi dispensare etiam quoad ascensum ad sacros ordines in sola irregularitate proveniente ex bigamia similitudinaria. — 12. In irregularitate autem orta ex bigamia vera et interpretativa non possunt. — 13. Capitulum, sede vacante, probabilius eandem habet potestatem dispensandi et absolvendi concessam episcopis a concilio Tridentino. — 14. Praetati inferiores episcopis jurisdictionem quasi episcopalem habentes, quamvis habeant proprium territorium et subditos non gaudeant praedicta facultate dispensandi et absolvendi concessa episcopis a concilio Tridentino. — 15. Imo ex Pignatello referente declarationem Gregorii XIII, ne quidem possunt vi hujus facultatis Tridentini dispensare cardinales in ecclesiis sui tituli. — 16. Praescindendo autem ab illis facultatibus hic a concilio concessis episcopis, salva remanet plena jurisdictio cardinalium in suis titulis. — 17. Praetati regulares, licet a Tridentino non habeant facultatem dispensandi concessam episcopis, eandem habent in suos subditos per concessionem variorum pontificum. — 18. Refertur amplissimum privilegium concessum praetatis regularibus. — 19. Nec hoc privilegium videtur revocatum per conc. Trident. — 20. Ista tamen tam ampla facultates non sunt de facili deducendae ad praxim. Imo juxta varios graves doctores nequeunt praetati regulares dispensare cum suis subditis furiosis, epilepticis, lunaticis, energumenis, enormiter leprosis, et aliis, qui enumerantur. — 21. 24. Datur formula quae potest inservire pro dispensando in irregularitate. — 25. 27. Additiones ex aliena manu.

(1. Irregularitas dissolvitur et tollitur quatuor modis. Primo, per cessationem vel ablationem causae, qui modus intervenit in irregularitate ex defectu; cessante enim defectu corporis vel defectu aetatis, tollitur irregularitas: argum. cap. ultimo, de Temporibus Ordinatione., cap. *Neophytus*, dist. 61., et in obligato ad publica ratiocinia statim ac ab ipso sunt reddita rationes, cessat irregularitas, arg. cap. *Unico*, de obligatis ad ratiocinia. (2. Secundo per baptismum, et per hunc tolluntur irregularitates ex delicto, uti homicidii, mutilationis, etc.: arg. cap. *Si quis viduam*, dist. 50. Non tamen tollitur per baptismum irregularitas orta ex bigamia, ut inter alios tenet div. Ambrosius lib. III, epist. 25; divus Augustinus lib. de Bono Conjug., cap. 18, et expresse habetur in cap. *Acutius*, dist. 36. (3. Tertio per professionem religiosam; per hanc enim tollitur irregularitas orta ex defectu natalium quoad ordines suscipiendos, non tamen quoad dignitates et praelaturas, ut expresse habetur cap. 1, de Filiis Presbyterorum. (4. Quarto, per dispensationem, et per hanc Papa potest tollere quascunque irregularitates, sive ex delicto, sive ex defectu provenientes; (5. Papa enim potest dispensare in omni jure ecclesiastico: Clement. *Ne Romani*, de Electione, cap. *Sunt quidam* 6, caus. 25, q. 1, cap. *Proposuit* 4, de Concess. Praeb. (6. Archiepiscopi in actu visitationis et in causis appellationis, virtute concilii mox citandi, possunt dispensare in irregularitate occulta subditos suorum suffraganeorum: tunc

enim sunt sui subditi ratione visitationis et appellationis, ut cum plurimis tenet Barbosa de Offic. et Potest. Episcop., par. II, alleg. 39, num. 10.

(7. Episcopi dispensare possunt cum suis subditis et in sua diocesi in omnibus irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario injusto et ex animo patrato, et aliis deductis ad forum contentiosum, ex Tridentino sess. 24, de Reformat., cap. 6, ubi habetur: « Liceat episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare; et in quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscunque sibi subditos in diocesi sua per seipsos aut vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientie gratis absolvere, imposita penitentia salutari. » (8. Hinc possunt dispensare in irregularitate ex homicidio occulto patrato causa defensionis, non servato moderamine inculpatæ tutelæ, quia huiusmodi homicidium volitum causa defensionis non comprehenditur sub homicidio voluntario; imo potius licet non sit mere necessarium, necessarii tamen vim habet, quatenus fit causa vitandæ mortis, ut cum multis tenet Barbosa de Officio et Potest. Episcop. part. II, allegat. 39, num. 53 et 54. (9. Possunt etiam dispensare in irregularitate orta ex mutilatione occulta licet voluntaria, cum hæc in jure non sit excepta, et in iis quæ concernunt rigorem non sit faciendæ extensio de casu ad casum: arg. cap. *Odia restringi* 15, de Regulis juris in 6.

(10. Probabilius tamen non possunt dispensare in irregularitate contracta ex hæresi occulta, ut colligitur ex cap. *Cum illorum* 32, de Sent. Excomm. ubi habetur quod episcopi non habent facultatem dispensandi in illis casibus in quibus non habent facultatem absolvendi; sed hodie per bullam Cœnæ est abrogata episcopis facultas absolvendi a crimine occulto hæresis, cum derogatione etiam concilii Tridentini, ut sæpius declaravit sacra congregatio, cum Bulla dicat expresse et aperte, *ac cujusvis concilii decreta*, ergo etiam intelligitur ipsis abrogata facultas dispensandi in irregularitate ab illo proveniente. Vide verb. *Absolvere*, art. 9, n. 3 et 4.

(11. Circa irregularitates autem provenientes ex defectu, episcopi possunt dispensare etiam quoad ascensum ad sacros ordines in sola irregularitate proveniente ex bigamia similitudinaria, ut tenet Communis ex cap. *Sane*, de Clericis conjugatis, et cap. 1. *Qui clerici, vel voventes*. (12. In irregularitate autem orta ex bigamia vera et interpretativa non possunt, ut tenent Hostiensis, Præpositus, Panormitanus, et alii passim, et colligitur ex cap. *Super eo*, etc. *Nuper*, de Bigamis, et ex declaratione sac. congreg. apud Fagnan. lib. I Decretal., c. *Quoniam* 13, de Constit., num. 32.

(13. Capitulum, sede vacante, probabiliter eandem habet potestatem dispensandi et ab-

solvendi concessam episcopis a Tridentino sess. 24, de Reformat., cap. 6. Nam, licet illa facultas videatur concessa episcopis jure speciali, tamen competit ei jure communi et jurisdictione ordinaria ei tributa; et sic tenent Barbosa de Offic. et Potest. Episcop., part. II, allegat. 39, n. 16; Pirhing., Anaclet., Piasec., Sanchez, Ventrigl., et plurimi alii, apud Barbosa l. c.

(14. Prælati inferiores episcopis jurisdictionem quasi episcopalem habentes, quamvis habeant proprium territorium et subditos, non gaudent prædicta facultate dispensandi, et absolvendi concessa episcopis a concilio Tridentino sess. 24, de Reformat., cap. 6, quia concilium in hac parte derogat juri communi, adeoque potius stricte interpretandum ut nomine episcopi velit intelligendos esse secundum propriam significationem hujus nominis illos solum qui vere et proprie sunt episcopi, et de facto sic decrevit sac. congregat. Conc., a qua, cum in specie quæsitum esset: « An facultate concessa episcopis a decreto Concilii sess. 24, cap. 6, etiam inferioribus jurisdictionem quasi episcopalem habentibus in locis suæ jurisdictionis uti liceat, » die 9 Decembris 1582, sac. congregat. censuit *non licere*, et cum abbas Aquisgranensis jurisdictionem quasi episcopalem habens in subditos declarari petiisset An facultas tributa episcopis a concilio Tridentino cap. 6, sess. 24, ipsum comprehenderet; sacra congregatio censuit *non comprehendere*, ut tenet et refert Fagnanus in cap. *Cum illorum*, de Sentent. Excomm., sub num. 33; Suarez disp. 41, sect. 2, num. 7, et cum plurimis Barbosa de Offic. et Potest. Episcop., part. II, alleg. 39, n. 17. (15. Et Pignatell. tom. VI, consul. 99, num. 32 et num. 34, subdit ne quidem posse vi hujus facultatis Tridentini, ex declaratione Gregor. XIII, dispensare cardinales in ecclesiis sui tituli; quia, licet habeant ibi quasi episcopalem jurisdictionem, ibi tamen non sunt vere ac proprie episcopi quoad facultates concessas episcopis a concilio, ut approbante Pontifice, interpretata est sacra congregatio. (16. Præscindendo autem ab illis facultatibus hic a concilio concessis episcopis, salva remanet plena jurisdictione cardinalium in suis titulis, prout doctores illis attribuant in cap. *His quæ*, de Major. et Obed. ibid. Fagnan., n. 16.

(17. Prælati regulares, licet a Trident. non habeant facultatem dispensandi concessam episcopis, eandem tamen habent in suos subditos per concessionem variorum Pontificum, et præcipue S. Pii V, qui constit. incip. *Romani Pontificis*, indulsit prælati ordinis Prædicatorum (cum quibus communicant alii regulares) ut sequitur: « Et insuper, quia, œcumenicum generale Trident. conc. concessit episcopis ut absolvere possint in foro anime seu conscientie ab omnibus peccatis, et dispensare in irregularitatibus, prout sess. 24, cap. 6, habetur; ne prior conventualis et superiores Prælati dicti totius ordinis, tam in dicta provincia quam extra eam ubilibet deterioris conditionis

quam clerici aut sæculares existant, eidem priori conventuali et superioribus prælati, ut ipsi per seipsos idem omnino possint in fratres et moniales dicti ordinis sibi subditos quod possunt episcopi in clericos et laicos sibi subditos, tam quoad absolvendi et dispensandi huiusmodi, quam alias quascunque facultates, eisdem auctoritate et tenore præsentium perpetuo concedimus et indulgemus; » adeoque per hanc concessionem possunt dispensare cum suis subditis in omnibus irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario injusto, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, et etiam dispensare possunt in irregularitate orta ex mutilatione occulta licet voluntaria, uti dictum est de episcopis.

(18. Amplissimum privilegium dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto, et etiam ex defectu, et ex quavis causa, præterquam homicidii voluntarii, bigamie, et mutilationis membrorum, concessit prælati ordinis Minorum Sixtus IV, in Bulla Maris magni incip. *Regimini*, uti etiam in Bullis Maris magni aliorum Mendicantium reperitur concessum, et signanter præpositis generalibus Societatis Jesu, dispensandi, tam per se quam per alios a Paulo III, 18 Octobris 1549, constituit. incip. *Licet debitum*, et omnibus ab aliis ordinibus iisdem et aliis variis Pontificibus; sed istis omnibus omissis, brevitate gratia, unum pro omnibus placet referre amplissimum concessum a S. Pio V Casinensibus, Idibus Jul. 1571, constit. incip. *Dum ad congregationem Casinensem*, in qua concedit abbatibus et prælati ejusdem congregationis, cum qua communicant alii regulares, ut suos subditos, etiam novitios in religione perseverantes, ab omnibus casibus et censuris etiam in Bulla Cœnæ contentis absolvere possint, cum eisdem dispensare in omnibus irregularitatibus quomodocunque contractis, et pro foro conscientie, etiam in irregularitate contracta ex homicidio voluntario, dummodo non sit commissum post ingressum in religionem, et eos habilitare, ut possint ad quascunque prælaturas suæ congregationis eligi et assumi, et eas libere et licite retinere, et quæcunque ordinis officia exercere, etiamsi irregularitatem contraxerint ante eorum promotionem. (19. Nec hoc privilegium videtur revocatum per concilium Tridentinum, cum fuerit concessum post idem concilium cum clausula derogatoria quorumcunque conciliorum. Vide verb. *Absolutio*, art. 1, a num. 20 ad 40, et verb. *Prælati Regularis*, a num. 24 ad 35.

(20. Verum tamen est quod illæ tam amplæ facultates non sunt de facili deducendæ ad praxim. Imo per Lezanam in Summ. tom. I, cap. 18, num. 42, et tom. V Comment. in Mare magnum Minor., num. 141; Mirandam, Absens., Mattheuc., Felic. Potest., et alios graves doctores nequeunt prælati regulares dispensare cum suis subditis amentibus, furiosis, epilepticis, lunaticis, energumenis, enormiter leprosis, cum abstemiis, deformiter gibbosis, notabiliter claudis, et gallico

mordo affectis, cum habentibus manus tremulas, ut sit effusionis periculum, et similibus, quia a generalibus illis facultatibus dispensandi intelliguntur exclusæ omnes et singulæ irregularitates quæ procedunt ex aliquo enormi corporis vel etiam animi vitio et defectu, ex quo posset generari scandalum in fidelibus videntibus celebrare eum qui præfatis esset affectus. Cum enim sint casus specialissimi, credendum est Pontificem non voluisse illos comprehendere in generalibus concessionibus, juxta regulam 81 Juris in 6: « In generali concessione non veniunt ea quæ quis, non esset veresimiliter in specie concessurus; » tanto magis, quod in similibus irregularitatibus quotidie videmus ab omnibus fieri recursum ad Sedem Apostolicam, a qua etiam non tam de facili omnibus tales dispensationes conceduntur.

(21. Forma verborum sub qua irregularitas dispensari et tolli debet, nulla reperitur distincte præscripta: poterit tamen inservire hæc sequens, vel alia consimilis: « Dispensatio tecum super irregularitate quam contraxisti ob hanc causam, et te habilem declaro ad suscipiendum vel exsequendum ordinem, et restituo te ad legitimos actus: In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. » Si vero dubitetur an quis irregularitatem incurrerit, nec ne, dicitur sub conditione: « Dispensatio tecum in irregularitate, si forte incurreris ob hanc causam, et te habilem declaro, » etc., ut supra. Sic enim docent communiter doctores.

(22. Major Pœnitentiarius in casibus occultis, et pro foro conscientie tantum dispensat in irregularitate ex quocunque delicto vel defectu proveniente tam cum laicis quam cum ecclesiasticis, vel sæcularibus, vel regularibus ad hoc ut possint initiari ordinibus, vel in susceptis ministrare, ad superiores gradus ascendere, ac dignitates etiam cathedrales, et quæcunque beneficia ecclesiastica quandoque ante dispensationes aliquin canonice obtenta retinere, nec non ut huiusmodi beneficia et dignitates (exceptis, quando agitur de homicidio voluntario, vel alio gravissimo excessu) ecclesiis cathedralibus, et metropolitanis, etiam post delictum assequi valeant: Bened. XIV, constit. 95, tom. I, incip. *Pastor Bonus*, § 15.

(23. Ibi additur in irregularitatibus quoad regulares ita dispensari posse, ut ad quæcunque officia et beneficia regularia ascendere valeant, excepto tamen ordinis *generali* in irregularitate ex defectu natalium: § 31. Ea vero dispensatio conceditur tantum in foro conscientie, in casibus occultis; in publicis vero in utroque foro auditis tamen superioribus: ibid., § 32.

(24. In dispensationibus quæ dantur pro irregularitate filiorum illegitime natorum apponi solet clausula: *Dummodo paternæ incontinentiæ imitator non sit*: ex quo fit ut episcopus debeat inquirere in illum et quærere nunquid per decennium moribus integrum se præbuerit; et si toto decennio nihil indignum admisisset compererit, potest cum illo executioni mandare dispensationem,

etiamsi ante decennium incontinentiæ nomine suspectus fuisset, ut ex decretis sac. congreg. De Synodo Diœc., lib. XIII, cap. 24, § 22.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(25. Fallitur auctor dum num. 17 sensu privilegii concessum aliquibus religionibus dispensandi super quibusdam irregularitatibus venire sub privilegiorum communicatione. (26. Accuratissimus P. Giraldo Scholarum Piarum in addit. ad Maschat., tom. II, lib. v, tit. 12, num. 50, refert decretum sac. congr. Conc. interpretis, quo dictum fuit privilegium hoc minime communicari.

(27. Idque attento mox dicto decreto procedit, etiamsi agatur de communicatione privilegiorum cum clausula: *Pariformiter et æque principaliter perinde ac si in specie eis concessa fuissent.*

ADDITIONES CASINENSES.

Non abs re ducimus de irregularitate aliqua persequi.

Irregularitas est nota seu canonicum impedimentum ex facto seu defectu proveniens, quo quis tam ad ecclesiasticos ordines promoveri, quam promotus in iisdem ministrare prohibetur, etiam post pœnitentiam.

Dicitur *impedimentum canonicum*, quippe duntaxat jure canonico inductum, licet a tempore apostolorum, uti ex Epist. I, v. 3, Pauli ad Timoth. habemus exploratum. Dicitur *impedimentum canonicum*, « quia inhabilitas a natura aut jure divino proveniens dispensari non potest, nec proprie est irregularitas, qualis est amentia, quæ est inhabilitas a natura, et sexus femineus, et infidelitas, quæ est inhabilitas a jure divino, ut docent DD. communiter. » Monacellus, Form. leg. pract., part. III, § 13, de Irreg., n. 155, pag. 37.

Additum insuper in definitione, *etiam post pœnitentiam*, quia irregularitati, etiam ex crimine contractæ, proprium est ut crimine per pœnitentiam remisso, nihilominus maneat, et non nisi per dispensationem ordinariæ et proprie tollatur: Natal. Alex. Theol. Dogmat. Moral., lib. II, cap. 4, de Imped. Ordin. et Irreg.; Van-Espen de Irreg., cap. 1, n. 13 et 16.

Ex allata porro definitione sequitur: « Irregularitatem censuram ecclesiasticam non esse, quia tendit primario ad impediendum ordinum susceptionem aut eorum usum. Is autem non est primarius censurarum effectus, sed consequens duntaxat, et indirectus. Censura, inquam, impedit ordinum functiones, aut quatenus sunt communicatio quædam fidelium, ut *excommunicatio*; aut quatenus sunt officia quædam ecclesiastica, id est a personis ecclesiasticis exercenda, ut *suspensio*; aut quatenus sunt usus sacramentorum, ut *interdictum*: sola irregularitas directe eos impedit quatenus sunt exercitia ordinum. » Natal. Alex. loc. cit. Idem in terminis tradit Van-Espen, cap. 1 de Irreg., n. 12.

Jam vero pro regula invaluit irregularita-

tem sive hujusmodi impedimentum neutiquam censi contractum nisi in casibus a jure expressis: id quod ex cap. 18 de Sent. Excomm. in 6, manifeste liquet per hæc verba: « Is qui in Ecclesia sanguinis aut seminis effusione polluta, vel qui presentibus majori excommunicatione notatis scienter celebrare præsumit, licet in hoc temerarie agat, irregularitatis tamen, *cum id non sit expressum in jure*, laqueum non incurrit. »

Itaque nisi ostendatur jure positivo huic delicto vel defectui irregularitatem esse adnexam, non esse pronuntiandum pro irregularitatis incursione docent DD. Neque in irregularitate valere potest argumentum a ratione ex uno ad alterum casum. Siquidem, cum irregularitas debeat esse expressa, nequaquam potest dici expressum quod ex illatione et argumentando deduci forte possit. Hinc non valet consequentia: *Est irregularis iterans baptismum; ergo est etiam irregularis iterans ordinem.* Sic magistraliter docet Suarez, de Cens., disp. 40, sect. 4, n. 15. — Multoque minus ex consuetudine vel Doctorum opinione irregularitatem induci posse, idem (Suarez) rite tenet: loc. cit., n. 5.

Ad hæc « si dubitatio aliqua incidat, sive de jure, sive de facto, in foro contentioso negandum est semper; at in foro conscientiæ, tam in dubio facti quam juris, potius affirmandum est aliquem esse irregularem. » Monacell. Form. leg. pract., part. III, § 13, n. 156, pag. 37.

Præstat amplius audire supremum magistrum Bened. XIV in hæc verba: « Inquirunt theologi utrum irregularis judicandus vel immunis censendus sit aliquis cum delicto in dubium vocatur; et quæstionem hoc pacto dirimunt. Si dubio incertoque crimine in forum externum irregularitas deducitur, ut pœnæ statuatur, nempe ut clericus suo carere beneficio declaretur, tum nulla irregularitas præponenda est, ob eam causam quod nequaquam licet certam pœnam pro incerto crimine constituere. Sin autem agitur de irregularitate *pro interiori foro*, nempe ut clericus ab exercendis suis ordinibus et ne ad alios assumi contendat, tum irregularitas pro certo habenda est: nam cum dubia res videtur, tutior pars est eligenda. » Inst. Eccl. 101, n. 25.

An vero in dubio homicidii contrahatur irregularitas.

Respondendum affirmative: ex cap. 12, Ex. de homic. tenoris seq.: « Ad audientiam apostolatus nostri pervenit quod cum quidam presbyter volens corrigere quemdam de familia sua, cingulo quo cingi solebat, ipsum verberare tentasset, contigit quod cultellus de vagina, quæ cingulo adhærebat, elapsus, eum in dorso aliquantulum vulneravit. Postmodum vero cum ille vulneratus aliquandiu vixisset et convaluisset a vulnere, alia graviori (ut dicitur) infirmitate percussus, viam est universæ carnis ingressus. Quia vero utrum occasione vulneris decedisset dubium habetur, vestræ discretioni duximus respondendum, quod cum in dubiis

semitam debeamus eligere tutiorem, vos convenit inungere presbytero memorato ut in sacris ordinibus non ministret: injuncta tamen pœnitentia competenti, sibi poteritis concedere ut minoribus ordinibus sit contentus. Si vero ille ex alia infirmitate obierit, poterit, sicut solitus erat, divina officia ministrare. » Ex qua decretali sic inferunt DD. nempe, vel adsunt aliqua indicia, conjecturæ, præsumptiones cooperationis, seu influxus in homicidium: puta, quia vulneravit, et vulneratus, alias forte non decedens, mortuus est, et tunc irregularis est sic dubitans; quia stantibus indicibus, præsumptionibus, conjecturis, est probabile illum esse delinquentem, et reum dignum pœna irregularitatis.

Si vero nullis indicibus, conjecturis, præsumptionibus constet influxisse in homicidium, sed pendulus neutri parti adhæreat, tunc asserti potest istum non esse irregularem, nisi secuta sententia condemnatoria. Sic Covarruvias in Clement. Si furiosus, part. II, § 2, n. 5; Suarez de cens., disp. 40, n. 10, et alii.

« Quæritur amplius utrum procurantes abortum incurrant in dubio irregularitatem, an fetus sit vel ne inanimatus? Prima sententia affirmat... Ratio quia in omni homicidio dubio incurritur irregularitas, prout habetur ex c. ad audientiam, ex de homic., c. significasti, et c. Petitio, eod. tit. ... Secunda tamen verior sententia negat... Ratio convincens, quia irregularitas nullibi habetur expressa. Nam licet in præfatis textibus imposita fuerit irregularitas aliquibus de quibus dubitabatur, an ipsi fuissent vel ne causa homicidii, homicidium tamen erat certe commissum. At in nostro casu cum dubia sit animatio fetus, dubia quoque est patratio homicidii, hicque casus nullibi quidem est expressus in jure, et ideo procurans abortum non est habendus irregularis... Addit non improbabiler Tamburinus... quod possessio in hoc casu stat pro priori statu, prius enim fetus est inanimatus quam animatus. Hinc valde probabile est... non censendum irregularem, saltem in foro interno, qui intra 80 dies a fetus conceptione abortum procuravit. » Sic S. Alphonsus de Ligorio Theol. Mor., lib. III, tract. 4, cap. 1, dub. 4, n. 397. — Hic nota quod dubitans de sola mutilatione non est habendus irregularis, sicuti habendus dubitans de homicidio. Ita Suarez de cens., disp. 40, sect. 5, n. 14; D. de Ligorio de cens. et irreg., cap. 5, dub. 3, n. 347.

Cum porro irregularitas debeat esse in jure expressa, hinc « apud omnes canonistas principii loco est, inquit Benedictus XIV, irregularitatem a solo jure, et non ab homine induci posse: » de Synod. Diœces., lib. XII, cap. 3, n. 7. Ut proinde non nisi a Summo Pontifice vel a concilio generali irregularitatem decerni posse recte moneant doctores.

Quoad vero subjectum irregularitatis attinget, hæc notanda veniunt: nempe Romanum Pontificem, utpote legi, saltem *coactive*

FERRAR. IV.

ut communiter docent doctores, non subditum, minime posse fieri irregularem. Ad hæc, si ante pontificatum irregularitas eundem detineret, simul ac Papa inauguratur, extincta subjectione, quippe legi non subiectus vi coactiva, et quia *par in parem nullum habet imperium*, irregularis illico esse desinit.

Quoties vero de episcopis sermo est, ipsos legi generali imponenti irregularitatem, etiamsi per legem nominatim non designentur, subjectos esse affirmat Suarez, disput. 40, de Cens., sect. 7, n. 7, utpote scilicet subditos legi communi, adeo ut exercitio ordinis possint privari: Majolus contra negat.

Porro duplici irregularitate quem affici posse, una ab altera non pendente, ut ex. g. in homicida simul et bigamo pro comperto habeas.

Cum vero Ecclesia de internis non judicet, consequitur ob delictum internum irregularitatem nullo modo induci: secus vero dicendum de delicto exterius consummato, utcumque occultum sit. In hoc enim casu contrahi irregularitatem (licet Lucius noster in diversam abierit sententiam) rite docet Suarez loc. cit., et probatur ex Tridentino sess. 14, cap. 7, et sess. 24, cap. 6, de Reformat., ubi ob homicidium, *nec ordine judiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum*, quis ad ordines inhabilitatur et fit irregularis.

Audiamus D. de Ligorio in hæc verba: « Quæritur an incurratur irregularitas ob crimen externum et consummatum, sed prorsus occultum, ita ut a solo delinquente notitia haberi possit? Adsunt tres sententiæ. Prima universe negat... quia non datur irregularitas, nisi in jure sit expressa; in jure autem nullibi fit mentio de irregularitate ob crimen omnino occultum. Secunda sententia... excipit tantum homicidium, quia tantum in crimine homicidii irregularitas inducta est, non solum propter scandalum aliorum sed etiam propter intrinsecam indecentiam, ne sacerdos offerens vice Christi, Agni mansueti, post homicidium ministret in altari... Tertia sententia verior universe affirmat, non solum quoad homicidium, sed etiam quoad alia crimina. Ratio quia Ecclesia, crimina reservando, etiam occultissima reservat, modo suæ jurisdictioni subjaceant, nempe si sint externata, licet nulli alii patefacta. Quod autem de facto irregularitatem imposuerit *delictis quomodocumque occultis*, patet ex cap. Liceat, Trident. sess. 24, ubi concilium facultatem præbens episcopis absolvendi ab irregularitatibus et censuris occultis, nominat sub uno vocabulo *occultis* hæresim, homicidium, et alia crimina; ergo, sicut propter hæresim omnino occultam jam incurritur excommunicatio et propter homicidium omnino occultum irregularitas, ita etiam propter alia crimina occulta irregularitas incurritur. » Lib. VII, de Cens. et Irreg., cap. 5, dub. 3, n. 349.

Quod si delictum effectu destitutum ob casus mere fortuitos et etiam miraculose, nullam tunc contrahi irregularitatem docet